

"په افغانستان کې د بیان د آزادۍ" په اړه د کابل پریکړه لیک

افغان ژورنالېستانو، د خبري رسنیو او مدني ټولني سازمانونو نن غونډه درلوده، چې د فکر او نظریو د بیانولو لپاره په بېره د تنگېدونکي چاپیریال او د خبري رسنیو او افغانانو لپاره معلوماتو ته د لاسرسۍ د زیاتېدونکې محدودیتونو په اړه خپلې اندېښنې څرگندي کړې.

په دې سربېره مور انديښنه لرو، چې افغانستان د ژورنالېستانو، مدني ټولني او عادي افغانانو لپاره، چې غواړي معلومات، نظریات راغونډ او خپاره کړي او د خپل ملک او ژوند په باره کې د معلوماتو په رڼا کې پرېکړې وکړي، نا امنه ځای دی. له راتلونکيو ټاکنو سره زموږ اندېښنې نور هم زور اخلي.

مور، برخه وال ددې تایید کوو چې:

۱. د بیان آزادۍ، د معلوماتو اخیستل او خپرول د افغانستان د خلکو یو نه بېلېدونکی حق دی، چې اساسي قانون او نړیوالو قوانینو تضمین کړي، باید د ټولو افغاني قوانینو، د دولت او نورو له خوا یې درناوي وشي او وساتل شي.

۲. ټولې خواوې د دولت، نړیوالو نظامي قوتونو، مخالفو ډلو، شورشیانو او نورو وسلوالو ډلو په گډون ددې مسوولیت لري، چې د دې حق احترام وکړي، هغه وساتي، له دې څخه ډډه وکړي، چې ژورنالستان او نور کسان، چې د بیان د آزادۍ د اصل پر بنسټ معلومات راغونډوي، خپروي یې او یا صرف په دې بنیاد، چې خپلې نظریې بیانوي، تهدید کړي، پر هغوی برید وکړي، وېي وژني، و یې تښتوي او یا یې بندیان کړي.

۳. مور په ټینګه سره هغه موندنې او سپارښتنې تصدیق کوو، چې "په افغانستان کې د بیان د آزادۍ حالت: د سلا مشورو لنډیز" تر عنوان لاندې راپور کې خپرې شوي دي.

۴. مور خپلو هغو مسوولیتونو ته ژمن یو، چې غواړي بشري حقونو ته درناوي وشي، د قانون حاکمیت برلاسۍ او یو سوله ییز او دیموکرات افغانستان رامنځ ته شي.

مور برخه وال دې پایلې ته رسېږو چې،

۵. د معلوماتو او بیان آزادۍ، د آزادو عادلانه ټاکنو، پرله پسې ټولنیز او اقتصادي پرمختګ او د مشروع او مسوولیت منونکو دیموکراتیکو موسساتو او دارنګه د یوې داسې عادلانه او آزادې ټولني لپاره اړینه ده چې د قانون د حاکمیت پر بنسټ ولاړه وي؛

۶. د افغان ملګري وګړيو، ژورنالېستانو او په ځانګړي ډول د بنځینه خبریالانو، همدارنګه د مدني ټولني او بشري حقونو د کارکوونکيو د خونديتوب او ساتنې په باب زیاتي اندېښنې شته، نو له همدې امله مور په افغان او نړیوالو چارواکيو غږ کوو، چې په هېواد کې د امنیت د ښه کولو لپاره سملاسي گامونه اوچت کړي.

۷. افغان خبري رسنۍ او مدني ټولنه د قومي، ژبنيو او ایډیالوژیکي اختلافونو له امله له گواښ سره مخ دي، چې دا په خپل وار په ټولنه کې اختلافونو ته لمن وهي، نو له همدې امله مور د ټولو هغو غوښتنو هرکلی کوو، چې د یوالي، ګډې همکارۍ، د بهرنیو مالي مرستو په اړه د روڼ توب او حساب ورکولو په لټه کې وي او د کرکې پیدا کوونکي پروپاګندي پروړاندې ګډ دریځ غوره کړي.

۸. د افغان خبري رسنیو د بنسټونو له خوا د معلوماتو خپرول او د خبري رسنیو د بنسټیزو تاسیساتو خپلول، ددې لپاره ضروري دي، چې په دیموکراسۍ او پرمختګ پورې اړوند مهمې مسلې روښانه، په ملي، سیمه ییزه او نړیواله کچه خبرو اترو ته پراختیا ورکړي، ترڅو عامه پوهاوی رامنځ ته شي.

۹. په تگلارې او قانوني چوکاټ کې باید غوره والی راشي ، خو د دې ډاډ پیدا شي ، چې په دې وسیله د معلوماتو آزاد لېږد، د نظریو او فکرونو دېروالي ته احترام او د هغوی ساتنه کېږي.

موږ، برخه وال دي ته ژمن یو، چې:

۱۰. د اندېښنې وړ مسلو د حل کولو په موخه لکه د رسنیو د قانون تعقیب، په دې اړه د پرمختګونو څارنه ، له دولت او نړیوالې ټولني سره د بشري حقونو د وضعیت د ښه والي او په ځانګړي ډول د بیان د ازادۍ په اړه خبرو اترو ته ادامه ورکوو.

۱۱. د ژورنالېستانو او ډله ییزه رسنیو لپاره د اخلاقي اصولو جوړول ، چې د معلوماتو تولید او خپرول پخپله اداره کړي ، د لایحې د ډاډ په خاطر یو میکانیزم رامنځته کړي. او ورسره به د دولت له اړخه د برابرې شویو مقرراتو او د ډله ییزه رسنیو د څارنې اړتیا محدوده کړي.

۱۲. د رسنیو د همکارانو ترمنځ ، چې په سیمه ییزه کچه شتون لري د همغږۍ د پیاوړتیا روحي رامنځ ته کول ، چې په پایله کې د دوی مسلکي مهارتونه پیاوړی شي ، د مهمو مسلو پوښتن او عامه وګړیو ته د معلوماتو لاسرسی په برخه کې غوره والی راشي .

۱۳. د ډله ییزه رسنیو د سازمانونو او خبریالانو د ټولنو ترمنځ د یووالي پیاوړي کول، څوپه تولید ډول د ډله ییزه رسنیو د شراکت د مخ پر زیاتېدونکي تمایلاتو، طرفداره راپور ورکولو او د ډله ییزه رسنیو ترمنځ د ویش په هکله ګډه مبارزه وشي، کوم چې د سیاستوالو، سیاسي ډلو، دولت، بهرنیو قوتونو او وسلوالو له لوري ناوړه کارول کېږي.

۱۴. د ډله ییزه رسنیو د سازمانونو او خبریالانو د ټولنو له خوا د روڼو او حسابي کړنو د ترسره کولو لپاره، او همدارنګه د ډله ییزه رسنیو د سازمانونو او خبریالانو د ټولنو د تمویل د تدبیرونو او د ډله ییزه رسنیو د تر لاسه شویو عایداتو په هکله د مناسبو مالیاتو پخاطر له دولت او نړیوالې ټولني سره مرسته کوو.

۱۵. له کورنیو او نړیوالو سازمانونو سره د اندېښنې وړ مسلو د حل کولو ، له خبریالانو، مدني ټولني او د بشري حقونو د فعالینو د کار د ښه والی په برخه کې مرسته کوو.

موږ برخه وال:

۱۶. د دې غوښتنه کوو، چې د افغانستان دولت باید د افغان ژورنالېستانو او د مدني ټولني له فعالینو سره د ناوړه چلند، ټینټوني، توقیف او وژني پېښې تر پلټنې لاندې ونیسي، څو په دې توګه د قربانیانو او د هغوی د کورنیو حقوق خوندي شي ، د زیاتېدونکي معافیت له فرهنگ سره مجادله وکړي او د هېواد دامنیتي، قانوني او قضایي موسسو اعتبار بېرته پرځای کړي.

۱۷. په نړیواله ټولنه او افغان دولت غږ کوو ، چې د بیان آزادي، ژورنالېستانو او د رسنیو د موسسو ساتنه د خپلې تگلارې په لومړیتوب کې ځای ورکړي ، د ټول هېواد په تېره بیا د ولایتونو په کچه د قانون حاکمیت او د بیان د ازادۍ د ښه والي لپاره ګړندي ګامونه پورته کړي .

۱۸. په افغان حکومت او ملي شورا باندې غږ کوو ، چې د ډله ییزو رسنیو د قانون په اړه توافق ته ورسېږي، ددغه قانون د سملاسي او چټک پلي کولو لپاره لاره هواره کړي اوله نړیوالې ټولني څخه غواړو، چې په دې بهیر کې زموږ ملاتړي شي.

۱۹. په افغان حکومت او نړیواله ټولنه غږ کوو، چې د افغانستان راديو تلویزیون د ملاتړ لپاره سملاسي ګامونه پورته کړي، چې هغه د عامه خدماتو د ناشر په توګه خپله دنده ترسره کړای شي.

۲۰. د افغانستان د دولت او نړيوالې ټولني د ډير زيات ملاتړ د اقدام غوښتنه کوو ، چې معلوماتو ته په مرکزي او د ولايتونو په کچه په ټوليزه توگه رسيدنه ښه کړي، چې د اصلي ستونزو په اړه په تېره بيا په هېواد کې د ټولټاکنو، امنيتي او پرمختيايي چارو تر پوښښ لاندې راوستل ښه والی ومومي.

۲۱. د نړيوالې ټولني له خوا افغاني رسنيو، ژورنالېستانو، د بشري حقونو او مدني ټولنو فعالينو او موسوسوسره د زياتواو همغږه مرستو غوښتنه کوو ، خو د بيان د آزادۍ، معلوماتو ته د رسيدني د ژورنالېستانو او نورو زيانمنېدونکيو ډلو خونديتوب او ساتنه تامين کړي.

۲۲. په افغاني رسنيو ، د ژورنالېستانو په ټولنو ، مرستدويه سرچينو او پر افغان دولت غږ کوو، چې د معلوماتو د شريکولو او د نادولتي رسنيو د تمویل د ارزونې او پلټنې يو گډ ميکانيزم رامنځته کړي، چې روڼتوب او احتساب لا پسې په ښه توگه ترسره او د رسنيو د " سياسيټوب" مخه ونيسي.

۲۳. افغان ژورنالېستان ، رښې او مدني ټولني د دې لپاره هڅو ،چې د گډې موخي او د بيان د آزادۍ د تامين لپاره کار وکړي.

په افغانستان کې د بيان د آزادۍ په اړه د خو اړخيزو برخه والو سلا مشورې.

کابل – افغانستان

د مارچ ۳۰ کال ۲۰۰۹